

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
לשכת השרה

6 בספטמבר, 2022

י' באלול ה'תשפ"ב

לכבוד
חה"כ יאיר לפיד
ראש הממשלה

שלום רב,

הנדון: מחויבות הממשלה לפינוי התעשייה הפטרוכימית ולעתידי מפרץ חיפה

אני פונה אליך על מנת שתפעל במסגרת סמכותך בצו החברות הממשלתיות (הכרזה על אינטרסים חיוניים למדינה בחברת בתי הזיקוק לנפט בע"מ) התשס"ז – 2007, ותימנע מהעברת השליטה בבז"ן לחברת מפעלים פטרוכימיים, ללא הבטחת פינוי התעשייה המזהמת והבטחת עתיד מפרץ חיפה. לכל הפחות, יש להתנות את ההיתר בעמידה במחויבות הממשלה לפינוי התעשייה הפטרוכימית המזהמת ממפרץ חיפה, בהתאם להחלטת הממשלה 1231 מיום 6.3.2022, הקובעת פינוי התעשייה והבראת מפרץ חיפה בתוך עשור.

הצו, שכאמור מאפשר להתנות התניות במסגרתו, מחייב התייחסות לאינטרסים חיוניים למדינה. סגירת התעשייה הפטרוכימית בחיפה בתוך עשור, הפסקת השימוש בדלקים פוסיליים ומעבר לאנרגיה נקייה הם האינטרסים החיוניים החשובים ביותר למדינת ישראל בשנים קדימה, והם היחידים שיבטיחו לא רק את בריאות ואיכות החיים של תושבי המטרופולין והמדינה, אלא גם בטחון אנרגטי וקידום האינטרס הכלכלי והמשקי של ישראל בכלכלה תחרותית בינלאומית.

כזכור, גם המעבר לכלכלה דלת פחמן התקבל במסגרת מספר החלטות ממשלה בשנה האחרונה, וגם בהחלטות הללו אנו נדרשים לעמוד.

לכן, חשוב שלא לאשר את הצו ללא התניה ברורה לקידום האינטרס החיוני למשק האנרגיה בישראל - פינוי התעשייה הפטרוכימית במפרץ חיפה ומעבר לכלכלה דלת פחמן. לחילופין, ניתן להתנות בצו שכל פעילות מבוקשת על ידי בז"ן, שיש בה בכדי לסכל או לעכב את מחויבות הממשלה לפינוי התעשייה בתוך עשור, ו/או לסכל או לעכב את מחויבות הממשלה למעבר לכלכלה דלת פחמן – תגיע לאישור ראש הממשלה.

רק כך נוכל להבטיח שהמכירה הנוכחית לא תעמוד לרועץ בפני הממשלה בקידום תוכניותיה.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
לשכת השרה

מכירת מניות החברה לישראל בע"מ למפעלים הפטרוכימיים, אשר בבסיס עיסוקה תחום הדלקים הפוסיליים, מעלה חשש ממשי לכלל החזון העומד בבסיס החלטת הממשלה והתחייבותה של הממשלה בפני תושבי האזור כולו לשינוי מהפכני במטרופולין חיפה.

התעשייה הפטרוכימית כיום היא כאבן ריחיים על מטרופולין חיפה, וחוסמת אפשרויות להגדלת היצע ואיכות הדיוור, לשיפור התחבורה ולקידום הכלכלה.

החלטת הממשלה 1231 הייתה אחת ההחלטות החשובות ביותר של ממשלת ישראל בשנה האחרונה, אשר הובלה על ידך בתפקידך כראש הממשלה החליפי מתוך מחויבות מעוררת השראה לעתיד מפרץ חיפה. ההחלטה מסמנת חזון חדש למטרופולין הצפוני כולו ובכללו: תכנון מחדש של המרחב, פיתוח פרויקטים כלכליים משמעותיים, כולל מערכות הסעת המונים, מתחמי היי-טק, פארק מטרופוליני גדול, שיקום חופי הים בקרית חיים וחיבור העיר לים, הקמת עשרות אלפי יחידות דיוור, בית חולים חדש ועוד. ההחלטה הניעה תהליך במטרה להוביל לפיתוח ולקידום כלכלי-חברתי של מטרופולין חיפה ולהפיכתו למשגשג, תוך שיפור איכות האוויר והסביבה של תושבי המפרץ, על אף מורכבות של הנושא. תהליך זה יביא לכך שאופי האזור כולו ישתנה, מאזור עם תעשייה כבדה, לאזור המשלב מגורים, תעסוקה, תעשייה נקייה ושטחים ירוקים ולהביא בכך לשיפור איכות החיים באזור חיפה והמפרץ.

עצם מכירת השליטה בבז"ן למפעלים פטרוכימיים, חברה שעיסוקה בדלקים, מעלה חששות כבדים באשר לעתיד הפעילות במקום בטווח הבינוני והארוך. המשך פעילות התעשייה המזהמת, לא כל שכן התפתחות והתרחבות העיסוק בתחומים אלה, ישאיר את עומס הפליטות לאוויר כפי שהוא היום (עם הפחתות קטנות יחסית), יותר בעינן הגבלות פיתוח בשל הסיכונים שאינם מאפשרים פיתוח האזור סביב המתחם, לאור מדיניות מרחקי ההפרדה, עם סיכון להתרחשות תקלות ואירועי חומרים מסוכנים בלב האוכלוסייה. אם כן, פעילות התעשייה המזהמת חוסמת עתיד של פיתוח בר קיימא, סותרת את כלל החלטות הממשלה בנושא ואת ההקדמות שכבר נעשתה.

בהקשר זה יש לציין, כי המכתב שהועבר אליך מטעם מפעלים פטרוכימיים אתמול (5 בספטמבר 2022) ובו מחויבות כביכול "לפעול בשיתוף פעולה עם הגורמים הרלוונטיים לצורך יישום החלטת הממשלה" הינו רפה, לא מספק ובוודאי לא מחייב.

ברצוני להבהיר, כי מדיניות המשרד להגנת הסביבה בדבר מניעת הוספת מזהמים במפרץ חיפה בעינה עומדת, וכי נציגי המשרד מפקחים על קיום הדרישות בהיתרים ועומדים על ביצועם לרבות השקעות נדרשות, גם בתקופת הביניים עד לפינוי המפעלים. כך, למשל, התנגד המשרד לתוכנית תחנת כוח של בז"ן ודורש הקמת מערך ניטור בת"ש"א טרמינל קריית חיים כפי שנדרש בהיתרים.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
לשכת השרה

יתר על כן, המשרד להגנת הסביבה פועל, בין היתר במסגרת החלטת הממשלה, לא רק לפינוי המפעלים המזהמים, אלא גם לתכנון המרחב באופן שתואם את משבר האקלים ושיפור איכות האוויר עם תעשייה נקייה, פתרונות דיור ושמירה ופיתוח משאבי הטבע הקיימים – מהלך שגם יסייע בהתחייבות הלאומית לצמצום פליטות והתחייבותה של מדינת ישראל לאפס פליטות נטו ב-2050.

בין היתר, במסגרת סמכויותיו פועל המשרד להגנת הסביבה בתהליך סדור לקראת שיקום קרקעות בעלויות צפויות של מיליארדי שקלים ויבטיח גם בעתיד את השמשת הקרקעות באזור.

כך שלא ברור כיצד ניתן יהיה לגייס את סכומי הכסף הנדרשים להשלמת המכירה מן הציבור הישראלי, בהינתן האופק הברור המיועד לאזור.

לאור האמור, אבקש שתימנע מהחתימה על היתר השליטה והעברת השליטה למפעלים הפטרוכימיים, ולחילופין, שאישורך יותנה בהבטחת פינוי התעשייה הפטרוכימית בתוך עשור במסגרת הצו. זו נדרשת על מנת להבטיח כי כל פעולות הממשלה מדברות בקול אחד והוא – קולו של דור העתיד שדורש מאיתנו להציב חזון, ולממש אותו באומץ.

בברכה,
תמר זנדברג
השרה להגנת הסביבה